Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
F 070 333 44 00
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2016-0000123651

Datum 3 juni 2016
Betreft Kamervraag van het lid Lodders (VVD) over het bericht "Pensioenfondsen verhuizen naar België"

Hierbij zend ik u, mede namens de Minister van Financiën en de Staatssecretaris van Financiën, de antwoorden op de Kamervragen van het lid Lodders (VVD) over het bericht "Pensioenfondsen verhuizen naar België".

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Jetta Klijnsma

2016Z09021

Vragen van het lid Lodders (VVD) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het bericht "Pensioenfondsen verhuizen naar België". (ingezonden 4 mei 2016)

Datum
3 juni 2016

Onze referentie
2016-0000123651

1
Bent u bekend met het bericht: "Pensioenfondsen verhuizen naar België"? [1)]

Antwoord 1
Ja.

2
Wat vindt u van de ontwikkeling dat werkgevers hun pensioenregeling en het opgebouwde vermogen verhuizen naar België?

Antwoord 2
De Europese richtlijn betreffende werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (Richtlijn 2003/41/EG: IORP-richtlijn) maakt mogelijk dat een pensioenregeling van een Nederlandse werkgever wordt uitgevoerd door een pensioenuitvoerder uit een andere lidstaat.

De afgelopen jaren zijn er enkele Nederlandse werkgevers geweest die hebben besloten om hun pensioenregeling te laten uitvoeren door een pensioenfonds uit een andere lidstaat. Het gaat dan met name om internationaal opererende bedrijven met medewerkers in verschillende landen waarvoor het uitvoeringstechnisch aantrekkelijk kan zijn om de pensioenregelingen van meerdere bedrijfsonderdelen uit te laten voeren door één gezamenlijke pensioenuitvoerder. Daarbij geldt dat de meeste van deze bedrijven een sponsorgarantie hebben afgegeven ten aanzien van de nakoming van de in de betreffende lidstaten geldende pensioenregelingen. Die garantie wordt niet meegenomen in het Nederlandse financieel toetsingskader, maar leidt in sommige landen tot (initieel) lagere kosten, zoals een lagere premie, doordat de omvang van de technische voorziening in dat land is gekoppeld aan het bestaan van de sponsorgarantie. In dat verband verwijs ik naar de beantwoording van de Kamervragen van het lid Vermeij (PvdA) (Kamerstukken 2013/14, 2014Z08249 nr. 2319) over de zogeheten Belgiëroute.

Voor het kabinet staat bij de uitvoering van een pensioenregeling het belang van de deelnemer centraal. Bij de hiervoor genoemde beantwoording van Kamervragen van het lid Vermeij ben ik ingegaan op de waarborgen die gelden in geval een pensioenregeling van een Nederlandse werkgever wordt uitgevoerd door een pensioenuitvoerder uit een andere lidstaat. Ten eerste blijft het Nederlandse sociaal en arbeidsrecht van toepassing op deze regeling, waardoor waarborgen als het verbod op afkoop en het recht op waardeoverdracht van toepassing blijven. Ten tweede heeft de werkgever instemming van de ondernemingsraad en/of het belanghebbendenorgaan nodig voor een besluit om de pensioenovereenkomst onder te brengen bij een pensioeninstelling in een andere lidstaat van de Europese Unie en heeft het verantwoordingsorgaan een adviesrecht ten aanzien van zo'n besluit. Ten derde spelen de Nederlandse toezichthouders een belangrijke rol als een Nederlandse pensioenregeling in het buitenland wordt uitgevoerd. Zo wordt het toezicht op de naleving van het Nederlandse sociaal en arbeidsrecht uitgevoerd door De Nederlandsche Bank (DNB). Ook wordt een voorgenomen collectieve waardeoverdracht van

pensioenrechten en -aanspraken van een Nederlands pensioenfonds naar een pensioenuitvoerder in een andere lidstaat in beginsel op dezelfde wijze door DNB behandeld als een collectieve waardeoverdracht tussen twee in Nederland gevestigde pensioenfondsen. DNB let er dus op dat aan de wettelijke eisen van onder meer artikel 84 van de Pensioenwet (dat onderdeel is van het toepasselijke Nederlandse sociaal en arbeidsrecht) wordt voldaan en dat de belangen van de bij de collectieve waardeoverdracht betrokken (gewezen) deelnemers en gepensioneerden op evenwichtige wijze door het bestuur van het Nederlandse pensioenfonds worden afgewogen. In het geval er sprake is van collectieve waardeoverdracht op grond van artikel 83 van de Pensioenwet, houdt de Autoriteit Financiële Markten (AFM) er toezicht op dat deelnemers zijn geïnformeerd over het voornemen tot collectieve waardeoverdracht.
Ten slotte schrijft de IORP-richtlijn voor alle lidstaten onder meer voor dat de activa worden belegd in het belang van de deelnemers en pensioengerechtigden en dat ook bij de waardering van verplichtingen de belangen van deelnemers en pensioengerechtigden worden beschermd.

Op dit moment lopen de onderhandelingen over de herziening van de IORP-richtlijn. Daarbij wordt ook gesproken over de vereisten voor grensoverschrijdende collectieve waardeoverdracht van pensioenrechten en –aanspraken. De inzet van Nederland is, conform het akkoord dat in de Raad is bereikt, dat zowel de toezichthouder van het overdragende pensioenfonds als de toezichthouder van het ontvangende pensioenfonds toestemming moeten geven voor de grensoverschrijdende waardeoverdracht. Daarbij moeten de toezichthouders de belangen van de deelnemers expliciet in acht nemen, inclusief de belangen van deelnemers die achterblijven in het pensioenfonds bij een eventuele gedeeltelijke grensoverschrijdende waardeoverdracht.

3
In hoeverre klopt het dat het in België makkelijker is om te indexeren dan in Nederland?

Antwoord 3
Het Nederlandse financieel toetsingskader zorgt voor een balans tussen generaties doordat indexatie toekomstbestendig moet zijn. Ik vind dat een belangrijk uitgangspunt. Het is niet op voorhand met zekerheid te zeggen of een fonds in België makkelijker kan indexeren dan in Nederland. Dat zal mede afhangen van de specifieke situatie van een fonds en de hoogte van het verwachte rendement waarmee het fonds van de Belgische toezichthouder mag rekenen.

Een Belgisch Organisme voor de Financiering van Pensioenen (OFP) is volgens de Belgische wetgeving verplicht de technische voorzieningen te waarderen op basis van een prudente actuariële waardering zowel inzake rentevoeten, als inzake biometrische gegevens, rekening houdend met alle verplichtingen overeenkomstig de uitgevoerde pensioenregeling. In België mag – in tegenstelling tot in Nederland - het verwachte beleggingsrendement worden opgenomen in de berekeningsbasis van de technische voorziening.

De berekeningsbasis van de technische voorzieningen moet opgenomen worden in het financieringsplan dat overeengekomen wordt tussen het OFP en de bijdragende ondernemingen. Het is van belang om op te merken dat de Belgische waarderingsregels nadrukkelijk gekoppeld zijn aan de opgenomen bijstortingsverplichting van de werkgever.

Voor pensioenregelingen die voorzien in een hoogte van uitkeringen (vaste prestatie regelingen) mogen de technische voorzieningen in geen geval minder bedragen dan de verworven reserves zoals bepaald door de pensioenregeling met als minimum de verworven reserves zoals bepaald door de sociale of arbeidswetgeving die op de pensioenregeling van toepassing is. Bij de uitvoering van een Nederlandse vaste prestatie regeling door een OFP, zal de technische voorziening dus minstens moeten overeenstemmen met de overdrachtswaarde zoals bepaald volgens het Nederlandse standaardtarief. De Belgische toezichthouder Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) houdt toezicht op de naleving van deze vereisten.

4
Hoeveel bedrijven hebben de afgelopen vijf jaar hun pensioenregeling onder gebracht bij een buitenlandse uitvoerder? Welk pensioenvermogen is hierbij overgeheveld? Hoeveel bedrijven (en pensioenvermogen) zijn voornemens, of hebben zich inmiddels bij de Nederlandse Bank gemeld, dit het komende jaar te gaan doen?

Antwoord 4
Op dit moment voeren Belgische pensioenfondsen de regelingen uit van 7 Nederlandse werkgevers, met een totale omvang van circa 550 miljoen euro. Daarnaast onderzoekt een klein aantal pensioenfondsen en/of werkgevers een mogelijke overdracht van hun Nederlandse pensioenregeling naar een Belgisch pensioenfonds. Van AON Hewitt, ExxonMobil en BP is dit inmiddels publiek bekend, maar over de andere gevallen (maximaal 3) kan ik in verband met vertrouwelijkheid geen uitspraken doen.

5
Bedrijven brengen de pensioenen de grens over om de kosten te drukken. Het pensioenfonds BP denkt €1 miljoen aan kosten te kunnen besparen door de Nederlandse regeling te bundelen met andere landen. Kunt u uitgebreid ingaan op het kostenvoordeel wat in bijvoorbeeld België behaald kan worden? Is een dergelijke bundeling ook mogelijk in Nederland? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5
Zoals is aangegeven in de berichtgeving rondom BP zijn kostenvoordelen te behalen door standaardisering en vereenvoudiging. Bundeling van de uitvoering van meerdere pensioenregelingen bij één pensioenuitvoerder leidt onder meer tot een besparing op de kosten van governance, beleggingen en administratie. Deze besparingen zijn onafhankelijk van de lidstaat waar de pensioenuitvoerder gevestigd is, en zouden dus ook bereikt kunnen worden door regelingen te bundelen bij een Nederlands pensioenfonds of een Nederlandse verzekeraar. Deze overwegingen zijn ook mede aanleiding geweest voor de invoering van het algemeen pensioenfonds.

6
Welke concrete stappen zijn er afgelopen jaar gezet, na eerdere berichtgeving en schriftelijke vragen, om het vestigingsklimaat voor pensioenfondsen te verbeteren? Welke stappen zien concreet toe op het verlagen van kosten voor de pensioenuitvoerders?

Antwoord 6

Een goed vestigingsklimaat is en blijft een van de doelstellingen van het kabinet. Het kabinetsbeleid is er op gericht het vestigingsklimaat in Nederland continu te verbeteren door middel van inspanningen op o.a. het gebied van onderwijs, duurzame overheidsfinanciën en macro-economische stabiliteit. De bredere inspanningen van het kabinet ten aanzien van het vestigingsklimaat dragen tevens bij aan een goed vestigingsklimaat voor pensioenactiviteiten.

Met de introductie van het algemeen pensioenfonds hebben sociale partners een extra keuze gekregen voor het onderbrengen van de pensioenregeling. Het algemeen pensioenfonds biedt door het bundelen van financieel afgescheiden pensioenregelingen de mogelijkheid om te komen tot schaalvergroting en lagere uitvoeringskosten met betrekking tot de governance, beleggingen en administratie.

7
De premiepensioeninstelling (PPI) kan haar activiteiten grensoverschrijdend uitvoeren. Heeft u zicht of de brief van 6 januari 2014, waarin de grensoverschrijdende dienstverlening voor een PPI verduidelijkt is ook werkbaar is en ingezet wordt door de sector? 2) Zo nee, waarom niet? Zo ja waaruit blijkt dit?

Antwoord 7
Het kabinet heeft gevolg gegeven aan het verzoek van enkele marktpartijen om de reeds mogelijke reikwijdte van de PPI in de grensoverschrijdende dienstverlening te verduidelijken. In een brief van 6 januari 2014 aan uw Kamer[1] is onder meer ingegaan op de voorwaarden waaronder buitenlandse DB-regelingen, waarvoor een werkgever of een verzekeraar zich garant heeft gesteld, grensoverschrijdend kunnen worden uitgevoerd door een PPI. Ik heb geen signalen ontvangen dat de genoemde brief niet werkbaar zou zijn.

8
Zijn de huidige ontwikkelingen aanleiding om de regelgeving, bijvoorbeeld van het algemeen pensioenfonds, uit te breiden met een grensoverschrijdende werking? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe ziet deze planning eruit?

Antwoord 8
Sinds de inwerkingtreding van de IORP-richtlijn is het in Europa in principe mogelijk voor pensioenfondsen om met een vergunning uit het thuisland grensoverschrijdende pensioendiensten aan te bieden, dat wil zeggen buitenlandse pensioenregelingen uit te voeren. Dit geldt ook voor algemene pensioenfondsen.

Op basis van reacties op het consultatiedocument blauwdruk Algemene Pensioeninstelling heeft het kabinet in november 2013 geconcludeerd dat er behoefte aan grensoverschrijdende dienstverlening bestaat, maar dat de precieze omvang en de gevoelde urgentie zich op dat moment lastig lieten bepalen[2]. Dit zowel wat betreft de inhoud van pensioenregelingen als wat betreft de inrichting van de bijbehorende pensioenuitvoeringsorganisatie(s). Het was voor betrokkenen eveneens lastig te zeggen voor welke oplossingsrichting uiteindelijk moest worden gekozen, ook omdat de te overwegen mogelijkheden nog niet volledig waren uitgewerkt in wet- en regelgeving. Uit verschillende reacties op dat consultatiedocument bleek dat de prudentiële regels van het financieel

[1] Kamerstukken 2013/14, 32 043, nr. 192
[2] Kamerstukken 2013/14, 32 043, nr. 179.

toetsingskader nauw samenhangen met de aard van de Nederlandse pensioenregelingen en niet altijd geschikt zijn voor de uitvoering van buitenlandse pensioenregelingen. Dit geldt met name als de bij die buitenlandse pensioenregelingen betrokken werkgever een garantie tot nakoming heeft afgegeven, al dan niet op basis van wettelijke vereisten.

Het verbreden van de Nederlandse prudentiële regels voor buitenlandse contracten vereist de ontwikkeling van complexe regelgeving. De huidige IORP-richtlijn geeft daarvoor maar beperkte aanknopingspunten. Gezien de reacties op dit onderdeel van de blauwdruk Algemene Pensioeninstelling heeft het kabinet er in november 2013 voor gekozen om de oplossingrichting voor grensoverschrijdende dienstverlening voorlopig niet verder uit te werken, maar de ontwikkelingen in het Europese denken over kapitaaleisen die geschikt zijn voor de uitvoering van een grote diversiteit aan pensioenregelingen uit verschillende landen af te wachten en daarop invloed uit te oefenen. Op 14 april jl. heeft EIOPA geadviseerd voorlopig af te zien van een verdere harmonisatie van kapitaalseisen en in plaats daarvan een gestandaardiseerd raamwerk ter beoordeling van risico's te hanteren met de methode van de holistische balans als basis. EIOPA meent dat een standaardbenadering met geharmoniseerde kapitaaleisen op dit moment niet verstandig is, vanwege grote verschillen tussen pensioensystemen en uitdagingen in die systemen in de verschillende lidstaten. Het kabinet zal de komende periode opnieuw inventariseren wat de precieze omvang en gevoelde urgentie met betrekking tot grensoverschrijdende dienstverlening is bij belanghebbenden. Op basis daarvan zal het kabinet bezien of het mogelijk en wenselijk is om wet- en regelgeving aan te passen.

9
Wat vindt u van de opmerking dat Nederland iets heeft laten schieten door niet snel op de Europese pensioenwetgeving in te haken?

Antwoord 9
Sinds de inwerkingtreding van de IORP-richtlijn heeft Nederland een PPI mogelijk gemaakt die vooral geschikt is om in te spelen op een behoefte aan grensoverschrijdende uitvoering van premieregelingen. Zoals toegelicht in de brief aan uw Kamer van 6 januari 2014 kunnen premiepensioeninstellingen onder voorwaarden ook buitenlandse DB-regelingen waarvoor een werkgever of een verzekeraar zich garant heeft gesteld, grensoverschrijdend uitvoeren. Bovendien heeft Nederland een algemeen pensioenfonds geïntroduceerd dat in beginsel in staat is om buitenlandse pensioenregelingen uit te voeren. Het kabinet zal zich beraden op mogelijk verdere stappen indien dat op basis van de eerder genoemde inventarisatie opportuun blijkt.

1) Het Financieel Dagblad, 2 mei 2016
2) Kamerstuk, 32 043, nr. 192